

تأثیر کیفیت گزارشگری مالی بر ارتباط بین اجتناب مالیاتی و سرمایه‌گذاری بیش از حد

شکیبا دربانی^{۱*}

حمید حقیقت^۲

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۷/۰۱ تاریخ چاپ: ۱۴۰۴/۱۱/۲۸

چکیده

هدف این مقاله بررسی تأثیر کیفیت گزارشگری مالی بر ارتباط بین اجتناب مالیاتی و سرمایه‌گذاری بیش از حد در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد. در این پژوهش سرمایه‌گذاری بیش از حد به عنوان متغیر وابسته، اجتناب مالیاتی به عنوان متغیر مستقل و کیفیت گزارشگری مالی به عنوان متغیر تعدیلگر در نظر گرفته شدند. روش پژوهش از نوع توصیفی-همبستگی و روش گردآوری اطلاعات آرشویی می‌باشد. نمونه‌ی آماری شامل ۹۵ شرکت (تعداد کل مشاهدات ۹۵۰ سال-شرکت) طی بازه زمانی ۱۳۹۳ تا ۱۴۰۲ می‌باشد. آزمون فرضیه‌ها با استفاده از رگرسیون خطی چندمتغیره و توسط نرم‌افزار ایویوز اجرا گردید. نتایج این پژوهش نشان داد که اجتناب مالیاتی با سرمایه‌گذاری بیش از حد ارتباط معناداری دارد و کیفیت گزارشگری مالی ارتباط بین اجتناب مالیاتی با سرمایه‌گذاری بیش از حد را تعدیل می‌کند.

واژگان کلیدی

کیفیت گزارشگری مالی، اجتناب مالیاتی، سرمایه‌گذاری بیش از حد.

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری، مؤسسه آموزش عالی رسام، کرج، ایران.

۲. دانشیار گروه حسابداری، مؤسسه آموزش عالی رسام، کرج، ایران.

۱. مقدمه

مالیات یک عنصر ضروری برای انجام فعالیتهای اقتصادی در هر کشور است. تفکیک شیوه‌های اجتناب مالیاتی از نظریه‌ی نمایندگی امکان‌پذیر نیست. تصمیمات مدیران در راستای اجتناب مالیاتی می‌تواند منجر به بروز تضاد منافع در بین سهامداران شرکت با مدیران گردد و به دنبال آن مشکلات نمایندگی را به وجود آورد. معمولاً برای رفع اجتناب مالیاتی با شکل عدم تقارن اطلاعاتی، مشکلات نمایندگی بروز می‌کند و انعکاس آن در رفتار فرصت‌طلبانه نشان داده می‌شود. اجتناب مالیاتی می‌تواند فراهم‌کننده‌ی فرصت‌هایی برای مدیران باشد تا بتوانند اقدامات فرصت‌طلبانه را به همراه اهداف کوتاه مدت به انجام رسانند و این امر می‌تواند در طولانی مدت به سهامداران شرکت آسیب وارد کند. آن دسته از شرکت‌هایی که در بازه‌های زمانی زیاد به اجتناب مالیاتی پرداخته‌اند، توانسته‌اند با عدم پرداخت مالیات، درآمد دولت را کاهش داده و این امر به زیان دولت منتج می‌گردد (رزقیا و لاستیاتی^۱، ۲۰۲۱). اجتناب مالیاتی، به طور کلی، مستلزم مجموعه‌ای از اقدامات برنامه‌ریزی مالیاتی است که توسط مدیریت شرکت برای کاهش درآمد مشمول مالیات شرکت اجرا می‌شود (گارکا-مکا و همکاران^۲، ۲۰۲۱). مدیریت در استفاده از استراتژی‌های مالیاتی قانونی برای به حداقل رساندن بدهی‌های مالیاتی است. علاوه بر این، تجربه مدیریت در طراحی استراتژی‌های اجتناب مالیاتی ممکن است بر توانایی آنها برای کنترل و تعیین اثربخشی سرمایه‌گذاری‌های شرکت تأثیر بگذارد. پیش از این، ادواردز و همکاران^۳ (۲۰۱۶) کشف کردند که شرکت‌هایی که سطح اجتناب مالیاتی بالاتری دارند، ممکن است با کاهش درآمد مشمول مالیات گزارش شده فعلی خود، پول نقد اضافی جمع کنند. از آنجایی که هزینه‌های مالیاتی یکی از هزینه‌های اصلی شرکت است، تاکتیک‌های اجتناب از مالیات می‌تواند به عنوان یک منبع تأمین مالی داخلی برای شرکت‌ها عمل کند. بنابراین، اجتناب از مالیات ممکن است برای مشاغل مفید باشد. از آنجا که سطوح بالای اجتناب مالیاتی با جریان نقدی بالاتر همراه است، شرکت‌ها باید دارای شایستگی مدیریتی عالی و حاکمیت شرکتی مؤثر برای مدیریت نقدینگی مازاد و اطمینان از کارایی سرمایه‌گذاری باشند. مدیریت باید منافع و هزینه‌های اجتناب مالیاتی را در نظر بگیرد. امکان دارد مدیران شرکت‌ها به برنامه‌ریزی مالیاتی در سطوحی پایین‌تر از سطح اجتناب مالیاتی بپردازند تا بدین واسطه به جریان نقدی بیشتر به همراه ریسک پایین‌تر دست پیدا کنند (ماکیونی و همکاران^۴، ۲۰۲۴).

از سوی دیگر؛ طرح سرمایه‌گذاری یکی از مهمترین تصمیمات مدیران است. نظریه نئوکلاسیک توضیح می‌دهد که شرکت‌ها باید در تمام فعالیت‌هایی که خالص فعلی آنها مثبت است سرمایه‌گذاری کنند و از تمام فعالیت‌هایی که ارزش فعلی خالص آنها منفی است چشم‌پوشی کنند. آنها ممکن است تا زمانی سرمایه‌گذاری کنند که سود نهایی فعالیت‌های جدید با هزینه نهایی فعالیت‌های جدید برابر شود تا ارزش شرکت را به حداکثر برسانند. وقتی سرمایه‌گذاری‌های شرکت‌ها از سطوح بهینه منحرف می‌شود، این امر منجر به ناکارآمدی سرمایه‌گذاری به شکل سرمایه‌گذاری کمتر از حد و سرمایه‌گذاری بیش از حد می‌شود (بیدل و همکاران^۵، ۲۰۰۹). سرمایه‌گذاری کم زمانی رخ می‌دهد که مدیران سرمایه‌گذاری‌های بهینه بیشتر را رد کنند، در حالی که سرمایه‌گذاری بیش از حد زمانی رخ می‌دهد که مدیران سرمایه‌گذاری‌های غیربهینه بیشتری را انجام دهند. مدیران شرکت‌ها ممکن است از سطح بهینه سرمایه‌گذاری که توسط

¹ Rizqia & Lastiati

² Garca-Meca et al.

³ Edwards et al.

⁴ Macchioni et al.

⁵ Biddle et al.

استراتژی‌های اجتناب مالیاتی هدایت می‌شود، منحرف شوند. به طور خاص، آنها ممکن است بیش از حد سرمایه‌گذاری کنند تا هزینه‌های قابل کسر بیشتر در درآمد مشمول مالیات ایجاد کنند و بنابراین، بار مالیاتی را کاهش دهند. مطابق با این استدلال، انتظار می‌رود که شرکت‌هایی که اجتناب مالیاتی بیشتری را نشان می‌دهند، به طور مثبت با سرمایه‌گذاری بیش از حد مرتبط باشند (ماکیونی و همکاران، ۲۰۲۴).

بر اساس تئوری نمایندگی، سازوکارهای مختلفی برای کاهش عدم تقارن اطلاعات و ریسک‌های اطلاعاتی وجود دارد. می‌توان با ایجاد نظارت بیشتر بر فعالیت‌های مدیریتی برای جلوگیری از رفتارهای مدیریتی فرصت طلب، مانند کیفیت گزارشگری مالی و افشا، انجام داد. کیفیت بالاتر گزارشگری مالی مدیران را وادار می‌کند که مسئولیت‌پذیرتر باشند زیرا نظارت بالاتر می‌تواند انتخاب نامطلوب و مخاطرات اخلاقی ناشی از عدم تقارن اطلاعات را کاهش دهد. بنابراین، کیفیت گزارشگری مالی بالاتر می‌تواند تصمیمات سرمایه‌گذاری را کارآمدتر کند (ماکیونی و همکاران، ۲۰۲۴). ادبیات قبلی نقش سودمند کیفیت گزارشگری مالی را بر تصمیمات مدیران نشان داده است (باسمیر و فارکاس^۱، ۲۰۱۸؛ چن و همکاران^۲، ۲۰۱۱). مدیران با احتمال بیشتری تصمیماتی اتخاذ می‌کنند که منجر به سرمایه‌گذاری‌های کارآمدتر در حضور کیفیت گزارشگری مالی بالاتر می‌شود (ماکیونی و همکاران، ۲۰۲۴). در نتیجه در این پژوهش بررسی می‌گردد که آیا کیفیت گزارشگری مالی ارتباط بین اجتناب مالیاتی و سرمایه‌گذاری بیش از حد را تعدیل می‌کند یا خیر.

۲. مبانی نظری و ادبیات پژوهش

۲-۱. مبانی نظری

۲-۱-۱-۱- سرمایه‌گذاری بیش از حد

زمانی که مالکیت و مدیریت از یکدیگر منفک می‌گردند، مشکل بیش سرمایه‌گذاری مدیریتی، در برگیرنده تضاد منافع می‌شود که در قدم اول بر ارتباط بین مدیران و سهامداران تأثیر می‌گذارد. در مقابل، زمانی که شرکت به واسطه مالک اداره می‌گردد، تضاد منافع مرتبط با ارتباط بین سهامداران داخلی، مدیران و سهامداران خارجی خواهد بود که در که مشارکتی در اداره شرکت ندارند. همچنین باور بر این می‌باشد که این مشکل، که نشأت گرفته از کاهش منابع و ارزشی است که به واسطه اعضای هیأت مدیره، تصمیم‌گیری می‌شود، می‌تواند مؤثر بر ارتباط بین سهامداران و دارندگان بدهی باشد. سرمایه‌گذاری بیشتر از حد مرتبط با مدیریت، بر این فرض مبتنی است که مدیرها بر اهمیت نقش خویش، بیش از نقش سهامداران تأکید می‌کنند که این امر منجر به بروز تضاد منافع می‌شود و رفتار فرصت‌طلبانه را به وجود می‌آورد که این موارد منتج به کاهش ارزش شرکت می‌شوند. گاهاً مدیران تصمیمات ناکارایی را اتخاذ می‌کنند که فقط برای رسیدن به سود شخصی بیشتر این تصمیمات را گرفته‌اند و آسیب‌هایی که به سهامداران می‌رساند را در نظر نمی‌گیرند. بیش سرمایه‌گذاری، اشکال گوناگونی می‌تواند داشته باشد. جنسن^۳ (۱۹۸۶) بر این باور است که بیش سرمایه‌گذاری، مرتبط با نحوه‌ی استفاده مدیران از منابع مالی که شرکت تولید می‌کند، است. هنگامی که پروژه‌های سرمایه‌گذاری با سود بالا و همچنین فرصت‌های رشد، وجود نداشته باشد، ترجیح مدیران بر این است تا در عوض از جریان نقدی آزاد^۴ برای اهداف

^۱ Bassemir & Farkas

^۲ Chen et al.

^۳ Jensen

^۴ جریان نقد موجود که مازاد بر منابع لازم برای سرمایه‌گذاری‌های شرکت با ارزش فعلی خالص مثبت است.

فرصت طلبانه استفاده کنند (روکا و همکاران^۱، ۲۰۰۷). همان گونه که جنسن (۱۹۸۶) بیان کردند، توسعه شرکت، بیش از آن چه امکان دارد، سطح بهینه شناخته می شود و ارتقای منابع، به طور مستقیم زیر نظر مدیریت، حق و حقوق بالاتری به وجود می آورد و اعتبار بالاتری را برای اداره کنندگان شرکت، به وجود می آورد. با این وجود، چنانچه شرکتی دارای فرصت های رشد کم باشد، زیاد شدن اندازه شرکت با منافع سهامداران در تضاد خواهد بود. در حقیقت، بزرگ شدن شرکت، مدیران شرکت را تحریک می کند تا همه منابع را در پروژه هایی سرمایه گذاری نمایند که به بزرگ تر شدن اندازه شرکت کمک می کند ولی ارتقا دهنده ارزش شرکت، نیست. شلیفر و ویشنی^۲ (۱۹۸۹) بر این باورند که ترجیح مدیران بر این است که در پروژه هایی سرمایه گذاری کنند که حتی گاه ارزش فعلی خالص آنها منفی است، ولی افزایش دهنده سرمایه انسانی هستند و جدا کننده فعالیت شرکت از مهارت های شخصی آنها نیست. آنان استحکام مدیریتی را همچون گروهی از سازوکارهای دفاع شخصی تعریف می نمایند که مدیریت با تصمیم گیری در مورد استراتژی های توسعه شرکت ایجاد می کند تا بر شایستگی ها و مهارت های خود تأکید کند، نه انتخاب استراتژی هایی که به نفع شرکت است. بدین سان یک رابطه ی وابسته به وجود می آید که به مهارت های مدیران اهمیت می دهد، جدای از اینکه آنان قادر به حفظ مزیت رقابتی شرکت هستند یا خیر (روکا و همکاران، ۲۰۰۷).

۲-۱-۲- اجتناب مالیاتی

در ادبیات، هنوز هیچ اصطلاح سازگاری با توجه به پدیده ای که شرکت ها در تلاش برای کاهش مالیات هستند، ایجاد نشده است. به غیر از «اجتناب مالیاتی»^۳، اصطلاحات دیگری که به طور مرتب با آن مواجه می شوند عبارتند از «برنامه ریزی مالیاتی»^۴، «مدیریت مالیاتی»^۵، «سرپناه مالیاتی»^۶، «تجاوز مالیاتی»^۷ و «فرار مالیاتی»^۸. هر گونه فعالیتی که کاهش دهنده مالیات شرکت در مقابل سود شرکت قبل از کسر مالیات باشد، «اجتناب مالیاتی» تعریف می شود. اجتناب مالیاتی همه ی اقدام های قانونی و غیرقانونی انجام شده به واسطه شرکت به منظور کاهش مالیات را دربرمی گیرد. امکان دارد این تعریف از نظر قانونی یا اخلاقی، رضایت بخش نباشد ولی به دلیل اینکه اظهاراتی را در مورد اجتناب مالیاتی «کمتر» یا «بیشتر» که به واسطه شرکت دنبال می شود، بدون نیاز به اطلاعات بیشتر در ارتباط با ویژگی های آن ارائه نمود. می توان «اجتناب مالیاتی» را همچون یک اصطلاح جامع در نظر گرفت که شامل همه ی عبارات فوق الذکر و انواع رفتار آنها می گردد. از طرفی دیگر باید توجه داشت که پژوهشگران زیادی اجتناب مالیاتی را بررسی کرده اند و آن را بر خلاف عباراتی همچون «مدیریت مالیاتی» و «برنامه ریزی مالیاتی»، که کاهش دهنده مالیات هستند، دانسته اند. از نظر مفهومی، هانلون و هیتزمن^۹ (۲۰۱۰) اجتناب مالیاتی را در یک پیوستار ترسیم کرده است که با هر چه به سمت انتهای پیوستار حرکت می شود، اجتناب مالیاتی «تهاجمی تر» می گردد و از یک حدودی به بعد اجتناب مالیاتی غیرقانونی می شود. هانلون و هیتزمن (۲۰۱۰) بر این باورند که درجه تهاجمی بودن اجتناب مالیاتی در نظر افراد، متفاوت است. قرار دادن اجتناب مالیاتی در یک پیوستار، دقت

¹ Rocca et al.

² Shleifer & Vishny

³ Tax Avoidance

⁴ Tax Planning

⁵ Tax Management

⁶ Tax Sheltering

⁷ Tax Aggressiveness

⁸ Tax Evasion

⁹ Hanlon & Heitzman

زیادی ندارد و بیشتر شماتیک به نظر می‌رسد چون به طور کامل مشخص نیست که پایان پیوستار کجاست و نقطه شروع دقیق «تهاجم مالیاتی» از کجاست، ولی با تمامی این اوصاف، این مورد به طور گسترده مورد استقبال قرار گرفته است (گورمن و ولت^۱، ۲۰۲۱).

۲-۱-۳- کیفیت گزارشگری مالی

طیف کیفی گزارش‌های مالی از کیفیت پایین تا افشای با کیفیت بالا متغیر است که سطوح مختلفی از دقت، شفافیت و ارتباط را در گزارشگری مالی منعکس می‌کند. در انتهای طیف پایین، گزارش‌های با کیفیت پایین ممکن است حاوی اطلاعات ناقص یا گمراه‌کننده باشند، وضوح نداشته باشند و استانداردهای حسابداری را رعایت نکنند، که به طور بالقوه منجر به اطلاعات نادرست برای ذینفعان می‌شود. همانطور که ما به سمت کیفیت بالاتر پیش می‌رویم، گزارش‌ها جامع‌تر و کاربرپسندتر می‌شوند و افشاهای به موقع مرتبط و قابل اعتماد را نشان می‌دهند. گزارش‌های مالی با کیفیت بالا شفافیت را نشان می‌دهند و دید واضحی از سلامت مالی و عملکرد شرکت ارائه می‌دهند و در عین حال زمینه کافی برای درک ارقام ارائه شده را فراهم می‌کنند. عواملی مانند انطباق با مقررات، استقلال حسابرس، کنترل‌های داخلی و شیوه‌های حاکمیت شرکتی به طور قابل توجهی بر جایی که گزارش مالی در این طیف قرار می‌گیرد، تأثیر می‌گذارد. در نهایت، درک طیف کیفیت به ذینفعان کمک می‌کند تا قابلیت اطمینان اطلاعات مالی را ارزیابی کنند و تصمیمات آگاهانه اتخاذ کنند و اهمیت تلاش برای شیوه‌های گزارش‌دهی با کیفیت بالا در سازمان‌ها را تقویت کند. گزارشگری مالی با کیفیت برای تقویت شفافیت، اعتماد و پاسخگویی در بازارهای مالی ضروری است. به دقت، کامل بودن، مرتبط بودن و به موقع بودن اطلاعات مالی ارائه شده توسط سازمان‌ها اشاره دارد. گزارش‌های مالی با کیفیت بالا به ذینفعان - مانند سرمایه‌گذاران، اعتباردهندگان، تنظیم‌کننده‌ها و مدیریت - این امکان را می‌دهد تا بر اساس داده‌های قابل اعتماد تصمیمات آگاهانه بگیرند. این گزارش‌ها نه تنها برای ارزیابی سلامت مالی و عملکرد شرکت بسیار مهم هستند، بلکه نقش حیاتی در تسهیل تخصیص کارآمد سرمایه و حفظ ثبات بازار دارند (تومبیساً^۲، ۲۰۲۴).

۲-۱-۴- اجتناب مالیاتی و سرمایه‌گذاری بیش از حد

از دیدگاه نظری، مدیران ممکن است از عدم تقارن اطلاعاتی در بازار سرمایه استفاده کنند و سرمایه‌گذاری‌هایی را با هدف پرداخت مالیات بر درآمد کمتر به جای حداکثر کردن ارزش شرکت توسعه دهند. بنابراین، آن‌ها ارزیابی نمی‌کنند که آیا مزایای حاشیه‌ای اضافی فعالیت‌های جدید برابر با هزینه‌های حاشیه‌ای متناظر با آن‌ها است، همانطور که توسط نظریه نئوکلاسیک مورد نیاز است. در واقع، طبق الزامات اصول پذیرفته شده عمومی حسابداری ملی و قوانین مالیاتی، یک راه ممکن برای به حداقل رساندن مالیات بر درآمد، اصلاح طرح سرمایه‌گذاری است. سرمایه‌گذاری‌های بیشتر معمولاً هزینه‌هایی را برای دوره ایجاد می‌کند که درآمد دفتری را کاهش می‌دهد و درآمد مشمول مالیات را کاهش می‌دهد. بنابراین مدیران ممکن است برای پرداخت مالیات بر درآمد کمتر، هزینه‌های اضافی را که بر اساس الزامات مالیاتی نیز کسر می‌شود، در نظر بگیرند. با این حال، چنین رویه‌ای ممکن است منجر به ناکارآمدی سرمایه‌گذاری شود و سرمایه‌گذاری‌ها را به بالاتر از سطح بهینه خود برساند (ماکیونی و همکاران، ۲۰۲۴).

¹ Kovermann & Velte

² Tombisa

۲-۱-۵- کیفیت گزارشگری مالی، اجتناب مالیاتی و سرمایه‌گذاری بیش از حد

علی‌رغم فرصت‌های اجتناب مالیاتی، مدیران شرکت‌ها تمایل دارند در حضور کیفیت گزارشگری مالی بالاتر، سرمایه‌گذاری بیش از حد کمتری انجام دهند. این به این دلیل است که کیفیت گزارشگری مالی فرآیند تصمیم‌گیری را بهبود می‌بخشد و انتظارات دقیق‌تری را هنگام ارزیابی برنامه‌های سرمایه‌گذاری ممکن می‌سازد. علاوه بر این، کیفیت گزارشگری مالی ممکن است عدم تقارن اطلاعاتی را که ممکن است مدیران را برای دستیابی به اهداف معین ترغیب کند (مسئله ریسک اخلاقی) را کاهش دهد، زیرا بازار فاقد اطلاعاتی است که منجر به تصمیمات کارآمدتر شود (ماکیونی و همکاران، ۲۰۲۴).

۲-۲. پیشینه پژوهش

ماکیونی و همکاران (۲۰۲۴) به پژوهشی تحت عنوان «اجتناب از مالیات، سرمایه‌گذاری بیش از حد، کیفیت گزارشگری مالی. شواهد از شرکت‌های خصوصی ایتالیایی» پرداختند. نتایج پژوهش آنها نتایج نشان می‌دهد که اجتناب مالیاتی دارای ارتباط معنادار و مستقیم با سرمایه‌گذاری بیش از حد است و این رابطه در شرکت‌هایی که دارای کیفیت گزارشگری مالی بیشتری می‌باشند، ضعیف‌تر است و به عبارتی دیگر، کیفیت گزارشگری مالی نقش تعدیلگر در اثرگذاری اجتناب مالیاتی و سرمایه‌گذاری بیش از حد دارد. بنکریم و همکاران^۱ (۲۰۲۴) به پژوهشی تحت عنوان «اجتناب از مالیات، حمایت از سرمایه‌گذار و ناکارآمدی سرمایه‌گذاری: شواهد بین‌المللی» پرداختند. نتایج پژوهش آنها نتایج نشان می‌دهد که اجتناب مالیاتی با ناکارایی سرمایه‌گذاری ارتباط مستقیم و معناداری دارد و به ویژه، اثر مثبت اجتناب از مالیات شرکت‌ها به دلیل مشکل سرمایه‌گذاری کمتر از حد است که نشان می‌دهد شرکت‌هایی که در فعالیت‌های اجتناب مالیاتی شرکت می‌کنند، از تشدید مسائل عدم تقارن اطلاعاتی رنج می‌برند که منجر به سرمایه‌گذاری کمتر از حد می‌شود. اجمال و همکاران^۲ (۲۰۲۴) به پژوهشی تحت عنوان «اثر اجتناب از مالیات بر ناکارآمدی سرمایه‌گذاری: بررسی نظریه نمایندگی» پرداختند. نتایج پژوهش آنها نتایج نشان می‌دهد که اجتناب مالیاتی به طور مستقیم با ناکارآمدی سرمایه‌گذاری مرتبط است و مشکل نمایندگی این ارتباط را افزایش می‌دهد. الفکی و همکاران^۳ (۲۰۲۴) به پژوهشی تحت عنوان «تأثیر اجتناب از مالیات بر کارایی سرمایه‌گذاری: نقش میانجی نگهداری وجه نقد - شواهدی از مصر» پرداختند. نتایج پژوهش آنها حاکی از تأثیر مستقیم و معنادار اجتناب مالیاتی بر نگهداری وجه نقد و وجه نقد مازاد است. علاوه بر این، اثر معکوس و معنی‌دار اجتناب مالیاتی بر کارایی سرمایه‌گذاری، با اثر مثبت بر سرمایه‌گذاری بیش از حد و اثر منفی بر سرمایه‌گذاری کم نیز مشخص گردید. لارنس و اگباجو^۴ (۲۰۲۴) به پژوهشی تحت عنوان «اجتناب مالیاتی و کارایی سرمایه‌گذاری شرکت‌های غیرمالی در نیجریه» پرداختند. نتایج پژوهش آنها نتایج نشان می‌دهد که اجتناب مالیاتی تأثیر معناداری بر کارایی سرمایه‌گذاری شرکت‌ها دارد.

پرتولولگیلانی (۱۴۰۳) در پژوهشی تحت عنوان «بررسی اثر کیفیت گزارشگری مالی بر سرمایه‌گذاری بیش و کمتر از حد» پرداخت. نتایج پژوهش وی حاکی از اثر معنادار و مستقیم محافظه‌کاری شرطی بر کارایی سرمایه‌گذاری است و همچنین اثر معنادار و مستقیم محافظه‌کاری شرطی بر کارایی سرمایه‌گذاری به واسطه کیفیت گزارشگری مالی تعدیل

¹ Benkariem et al.

² Ajmal et al.

³ Elfeky et al.

⁴ Lawrence & Egbadju

می‌شود ولی اثر محافظه‌کاری شرطی بر سرمایه‌گذاری کمتر از حد معنادار نیست و کیفیت گزارشگری مالی نیز اثر محافظه‌کاری شرطی بر سرمایه‌گذاری کمتر از حد را تعدیل نمی‌کند. مدنی و همکاران (۱۴۰۲) به پژوهشی تحت عنوان «رابطه بین اجتناب مالیاتی و کارایی سرمایه‌گذاری در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران» پرداختند. نتایج حاکی از ارتباط معنادار و مستقیم بین اجتناب مالیاتی و کارایی سرمایه‌گذاری است. استوار و همکاران (۱۴۰۲) به پژوهشی تحت عنوان «رابطه بین کیفیت گزارشگری مالی و کارایی سرمایه‌گذاری در بورس اوراق بهادار تهران» پرداختند. نتایج حاکی از ارتباط مستقیم و معنادار بین کیفیت گزارشگری مالی و کارایی سرمایه‌گذاری می‌باشد. حسینی و جلایی (۱۴۰۰) به پژوهشی تحت عنوان «بررسی نقش تعدیل‌گری کیفیت حسابرسی بر رابطه بین اجتناب مالیاتی و ناکارایی سرمایه‌گذاری» پرداختند. نتایج پژوهش آنها نشان می‌دهد که اجتناب مالیاتی تأثیر معنادار و مستقیم بر ناکارایی سرمایه‌گذاری دارد و کیفیت حسابرسی تأثیر مستقیم اجتناب مالیاتی بر ناکارایی سرمایه‌گذاری را تضعیف می‌کند. ایمان‌زاده و فرجی کوهستان (۱۴۰۰) به پژوهشی تحت عنوان «تأثیر ابهام گزارشگری مالی بر ارتباط بین اجتناب مالیاتی و کارایی سرمایه‌گذاری شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران» پرداختند. نتایج پژوهش آنها نشان می‌دهد که تأثیر اجتناب مالیاتی بر کارایی سرمایه‌گذاری معنادار و معکوس است و همچنین ابهام گزارشگری مالی تأثیر اجتناب مالیاتی بر کارایی سرمایه‌گذاری را تقویت می‌کند.

۳. فرضیه‌های پژوهش

فرضیه ۱) اجتناب مالیاتی با سرمایه‌گذاری بیش از حد ارتباط معناداری دارد.

فرضیه ۲) کیفیت گزارشگری مالی ارتباط بین اجتناب مالیاتی با سرمایه‌گذاری بیش از حد را تعدیل می‌کند.

۴. روش پژوهش

۴-۱. روش‌شناسی

پژوهش حاضر به بررسی تأثیر کیفیت گزارشگری مالی بر ارتباط بین اجتناب مالیاتی و سرمایه‌گذاری بیش از حد می‌پردازد در نتیجه چون در صدد پیدا کردن تأثیر متغیرها بر یکدیگر می‌باشد در نتیجه پژوهش در زمره پژوهش‌های توصیفی-همبستگی قرار دارد، به دلیل اینکه برای این پژوهش از اطلاعات واقعی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران استفاده می‌شود در نتیجه پژوهش در زمره پژوهش‌های کاربردی قرار دارد و همچنین به دلیل اینکه برای بررسی این پژوهش از اطلاعات شرکت‌های بورس اوراق بهادار تهران طی ۱۰ سال گذشته استفاده شده است، لذا از نوع پس رویدادی محسوب می‌گردد. در نهایت برای رسیدن به این امر از دو مدل رگرسیونی چند متغیره استفاده شد. در بخش آمار توصیفی برای توصیف یافته‌ها، از جداول و نمودارهای فراوانی و همچنین شاخص‌های مرکزی و پراکندگی و در بخش آمار استنباطی برای آزمون فرضیه‌های پژوهش در نرم‌افزار ایویوز^۱، با استفاده از سطح معناداری آماره‌ی تی-استیودنت فرضیه‌های پژوهش مورد آزمون قرار گرفتند.

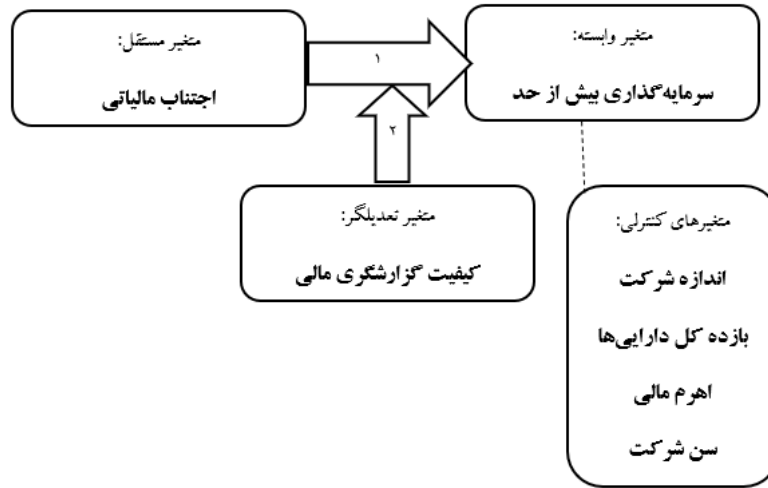
۴-۲. جامعه و نمونه آماری

جامعه آماری پژوهش شامل شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۹۳ تا ۱۴۰۲ می‌باشد. برای نمونه‌گیری از روش نمونه‌گیری حذفی سیستماتیک (غربالگری) استفاده شد و در نهایت ۹۵۰ سال-شرکت به عنوان نمونه انتخاب شدند.

¹ Eviews

۳-۴. مدل های رگرسیونی پژوهش

مدل مفهومی پژوهش به صورت ذیل طراحی شد:

شکل ۱- مدل مفهومی پژوهش، منبع: ماکینی و همکاران (۲۰۲۴)

برای بررسی هر فرضیه یک مدل به صورت ذیل تدوین شد:

$$OverInvest_{it} = \beta_0 + \beta_1 TaxAvoidance_{it} + \beta_2 SIZE_{it} + \beta_3 ROA_{it} + \beta_4 LEVERAGE_{it} + \beta_5 AGE_{it} + \varepsilon_{it} \quad (1)$$

$$OverInvest_{it} = \beta_0 + \beta_1 TaxAvoidance_{it} + \beta_2 FRQ_{it} + \beta_3 TaxAvoidance_{it} \times FRQ_{it} + \beta_4 SIZE_{it} + \beta_5 ROA_{it} + \beta_6 LEVERAGE_{it} + \beta_7 AGE_{it} + \varepsilon_{it} \quad (2)$$

OverInvest سرمایه گذاری بیش از حد، TaxAvoidance اجتناب مالیاتی، FRQ کیفیت گزارشگری مالی، SIZE

اندازه شرکت، ROA بازده کل داراییها، LEVERAGE اهرم مالی و AGE سن شرکت.

۴-۴. تعریف عملیاتی متغیرهای پژوهش

جدول ۱- تعریف عملیاتی متغیرها

نام متغیر	نماد متغیر	نحوه محاسبه متغیر
سرمایه گذاری بیش از حد	OverInvest	برای اندازه گیری سرمایه گذاری بیش از حد از باقیماندهی مثبت مدل رگرسیونی زیر استفاده می شود، بدین صورت که مقادیر مثبت بیش سرمایه گذاری شناسایی شده و مقادیر منفی کم سرمایه گذاری شناسایی می شوند و به آنها عدد صفر تعلق می گیرد. $Invest_{it} = \beta_0 + \beta_1 RevnueGrowth_{it} + \varepsilon_{it}$ RevnuueGrowth: (فروش سال جاری - فروش سال قبل) / فروش سال قبل Investment: نسبت خالص دارایی های مشهود و نامشهود سال جاری به کل دارایی های سال قبل β: ضرایب رگرسیونی و ε: باقیمانده رگرسیون.
اجتناب مالیاتی	TaxAvoidance	$1 - \frac{\text{کل هزینه پرداختی بابت مالیات}}{\text{سود قبل از کسر مالیات}}$ = اجتناب مالیاتی
کیفیت گزارشگری مالی	FRQ	برای اندازه گیری کیفیت گزارشگری مالی از مدل رگرسیونی زیر استفاده می شود: $\frac{TAC_{it}}{TA_{it-1}} = \beta_0 \frac{1}{TA_{it-1}} + \beta_1 (\Delta CA_{it} / \Delta CCR_{it}) / TA_{it-1} + \alpha_2 PPE_{it} / TA_{it-1} + \varepsilon_{it}$ TAC: اقلام تعهدی شرکت (سود عملیاتی - جریان نقد عملیاتی) به کل دارایی ها در سال قبل TAt-1: کل دارایی های شرکت در سال قبل، ΔCA: تغییر درآمدها، ΔCCR: تغییر حساب های دریافتنی، PPE: ارزش ناخالص املاک، ماشین آلات و تجهیزات قدرمطلق باقیماندهی مدل رگرسیونی به عنوان کیفیت گزارشگری مالی در نظر گرفته می شود.

نام متغیر	نماد متغیر	نحوه محاسبه متغیر
اندازه شرکت	Size	لگاریتم طبیعی کل دارایی‌های شرکت
بازده کل دارایی‌ها	ROA	نسبت سود خالص به کل دارایی‌های شرکت
اهرم مالی	LEVERAGE	نسبت کل بدهی‌ها به کل دارایی‌های شرکت
سن شرکت	AGE	لگاریتم طبیعی تعداد سال‌های تأسیس شرکت

منبع: ماکینونی و همکاران (۲۰۲۴)

۵. یافته‌های پژوهش

۵-۱. آمار توصیفی

جدول ۲- شاخص‌های مرکزی، پراکندگی و نحوه توزیع متغیرهای پژوهش

متغیرها	OverInvest	TaxAvoidance	FRQ	Size	ROA	LEVERAGE	AGE
آماره‌ها	سرمایه‌گذاری بیش از حد	اجتناب مالیاتی	کیفیت گزارشگری مالی	اندازه شرکت	بازده کل دارایی‌ها	اهرم مالی	سن شرکت
میانگین	۰/۰۷	۰/۸۹	۰/۱۵	۱۵/۲۵	۰/۱۳	۰/۵۹	۳/۷۲
میانه	۰/۰۰	۰/۸۹	۰/۱۲	۱۵/۱۰	۰/۱۲	۰/۵۷	۳/۸۲
بیشینه	۰/۶۲	۱/۰۳	۰/۹۹	۲۰/۷۲	۰/۷۲	۱/۹۶	۴/۲۳
کمینه	۰/۰۰	۰/۵۳	۰/۰۰۰۳	۱۰/۱۵	-۰/۷۸	۰/۰۳	۲/۷۷
انحراف معیار	۰/۱۲	۰/۰۸	۰/۱۴	۱/۶۸	۰/۱۸	۰/۲۸	۰/۳۳
چولگی	۲/۰۰۳	-۰/۵۰	۱/۹۷	۰/۳۴	۰/۴۲	۱/۳۵	-۰/۶۰
کشیدگی	۶/۴۱	۲/۹۲	۷/۴۴	۳/۳۷	۵/۷۵	۷/۱۱	۲/۳۲

در جدول ۲، میانگین سرمایه‌گذاری بیش از حد شرکت نشان می‌دهد که به طور متوسط شرکت‌ها ۷٪ بیش سرمایه‌گذاری دارند و میانه نیز نشان می‌دهد بیش از نیمی از شرکت‌ها دارای سرمایه‌گذاری بیش از حد نبوده‌اند. میانگین اجتناب مالیاتی نشان می‌دهد که به طور متوسط اجتناب مالیاتی شرکت‌ها ۸۹٪ است و میانه نیز نشان می‌دهد اجتناب مالیاتی نیمی از شرکت‌ها بیش از ۸۹٪ و نیمی دیگر کمتر از ۸۹٪ است. میانگین کیفیت گزارشگری مالی نشان می‌دهد که به طور متوسط کیفیت گزارشگری مالی شرکت‌ها ۱۵٪ است و میانه نیز نشان می‌دهد کیفیت گزارشگری مالی نیمی از شرکت‌ها بیش از ۱۲٪ و نیمی دیگر کمتر از ۱۲٪ است. به منظور تعیین تقارن داده‌ها از شاخص‌های چولگی و کشیدگی استفاده شده است، چولگی مثبت حاکی از تجمع داده‌ها در سمت راست را دارد و این نیز بدان معناست که حجم اکثر مشاهدات مربوط به این متغیرها از میانگین کمتر است و سرمایه‌گذاری بیش از حد، کیفیت گزارشگری مالی، اندازه شرکت، بازده کل دارایی‌ها و اهرم مالی دارای چولگی مثبت هستند. در مقابل؛ چولگی منفی حاکی از تجمع داده‌ها در سمت چپ را دارد و این نیز بدان معناست که حجم اکثر مشاهدات مربوط به این متغیرها از میانگین بیشتر است و اجتناب مالیاتی و سن شرکت دارای چولگی منفی هستند. کشیدگی نیز تجمع داده‌ها در قله‌ی توزیع نرمال را نشان می‌دهد و چنانچه مقدار آن مثبت باشد حاکی از قرار گرفتن قله توزیع متغیر بالاتر از توزیع نرمال را دارد که سرمایه‌گذاری بیش از حد، اجتناب مالیاتی، کیفیت گزارشگری مالی، اندازه شرکت، بازده کل دارایی‌ها، اهرم مالی و سن شرکت دارای کشیدگی مثبت هستند.

۳-۵- تحلیل مدل رگرسیونی اول پژوهش

جدول ۳- تحلیل مدل رگرسیونی اول پژوهش

$OverInvest_{it} = \beta_0 + \beta_1 TaxAvoidance_{it} + \beta_2 SIZE_{it} + \beta_3 ROA_{it} + \beta_4 LEVERAGE_{it} + \beta_5 AGE_{it} + \varepsilon_{it}$						
تابلویی	۱۰/۵۷		مقدار و سطح معناداری آماره آزمون F لیمر			
	۰/۰۰۰۰					
ثابت	۲۹/۹۷		مقدار و سطح معناداری آماره آزمون هاسمن			
	۰/۰۰۰۰					
VIF	سطح معناداری آماره t استیودنت	آماره t استیودنت	خطا	ضریب	متغیرها	
-	۰/۰۰۱۱	۳/۲۶	۰/۰۵	۰/۱۸	ضریب ثابت	C
۱/۰۷	۰/۰۰۵۸	۲/۷۶	۰/۴۶	۱/۲۹	اجتناب مالیاتی	Tax Avoidance
۱/۱۱	۰/۰۰۰۰	۵/۹۴	۰/۰۰۲	۰/۰۱	اندازه شرکت	Size
۱/۷۷	۰/۰۰۰۰	-۹/۱۷	۰/۰۱	-۰/۱۰	بازده کل داراییها	ROA
۱/۶۹	۰/۰۰۰۰	-۹/۷۱	۰/۰۰۹	-۰/۰۸	اهرم مالی	LEVERAGE
۱/۰۷	۰/۰۰۵۳	-۲/۷۹	۰/۰۲	-۰/۰۶	سن شرکت	AGE
۰/۵۸۵۹	ضریب تعیین تعدیل شده		۰/۶۲۹۱	ضریب تعیین		
۰/۰۰۰۰	سطح معناداری آماره F		۱۴/۵۶	آماره F		
۱/۵۵		آماره دورین واتسون				

نتایج جدول ۳ نشان می‌دهد که سطح معناداری آماره آزمون F لیمر کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد و نوع داده‌ها تابلویی است و همچنین سطح معناداری آماره آزمون هاسمن کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد و باید از روش اثرات ثابت استفاده شود. در بین متغیرهای مستقل و کنترلی (اجتناب مالیاتی، اندازه شرکت، بازده کل داراییها، اهرم مالی و سن شرکت) هم خطی وجود ندارد چون مقدار آماره عامل تورم واریانس، پایین است. آماره ضریب تعیین تعدیل شده یا R^2 ، نشان می‌دهد که ۵۸٪ از تغییرات متغیر وابسته (سرمایه‌گذاری بیش از حد) توسط متغیر مستقل (اجتناب مالیاتی) و متغیرهای کنترلی (اندازه شرکت، بازده کل داراییها، اهرم مالی و سن شرکت) تبیین می‌شود. سطح معناداری آماره آزمون F کمتر از ۰/۰۵ است که نشان‌دهنده معنادار بودن مدل است و در نهایت مقدار آماره دورین واتسون بین بازه ۱/۵ تا ۲/۵ قرار است که نشان می‌دهد در مدل رگرسیونی پژوهش بین جملات خطا خودهمبستگی وجود ندارد. سطح معناداری آماره آزمون t استیودنت تمامی متغیرهای مستقل و کنترلی کمتر از ۰/۰۵ است در نتیجه متغیر مستقل (اجتناب مالیاتی) و متغیرهای کنترلی (اندازه شرکت، بازده کل داراییها، اهرم مالی و سن شرکت) ارتباط معناداری با متغیر وابسته (سرمایه‌گذاری بیش از حد) دارند.

۴-۵- تحلیل مدل رگرسیونی دوم پژوهش

جدول ۴- تحلیل مدل رگرسیونی دوم پژوهش

$OverInvest_{it} = \beta_0 + \beta_1 TaxAvoidance_{it} + \beta_2 FRQ_{it} + \beta_3 TaxAvoidance_{it} \times FRQ_{it} + \beta_4 SIZE_{it} + \beta_5 ROA_{it} + \beta_6 LEVERAGE_{it} + \beta_7 AGE_{it} + \varepsilon_{it}$			
تابلویی	۱۰/۷۵		مقدار و سطح معناداری آماره آزمون F لیمر
	۰/۰۰۰۰		
ثابت	۳۱/۰۲		مقدار و سطح معناداری آماره آزمون هاسمن
	۰/۰۰۰۱		

متغیرها		ضرب	خطا	آماره t استیودنت	سطح معناداری آماره t استیودنت	VIF
C	ضرب ثابت	۰/۲۳	۰/۰۶	۳/۷۸	۰/۰۰۰۲	-
Tax Avoidance	اجتناب مالیاتی	۰/۰۹	۰/۰۵	۱/۶۷	۰/۰۹۵۱	۲/۳۸
FRQ	کیفیت گزارشگری مالی	-۰/۳۱	۰/۲۳	-۱/۳۵	۰/۱۷۶۲	۲/۲۴
TaxAvoidance × FRQ	اجتناب مالیاتی × کیفیت گزارشگری مالی	-۰/۴۴	۰/۲۵	-۱/۷۲	۰/۰۸۹۴	۲/۵۰
Size	اندازه شرکت	۰/۰۱	۰/۰۰۲	۶/۱۹	۰/۰۰۰۰	۱/۱۳
ROA	بازده کل دارایی‌ها	-۰/۱۱	۰/۰۱	-۹/۲۸	۰/۰۰۰۰	۱/۸۱
LEVERAGE	اهرم مالی	-۰/۱۰	۰/۰۱	-۹/۹۰	۰/۰۰۰۰	۱/۷۲
AGE	سن شرکت	-۰/۰۷	۰/۰۲	-۳/۲۰	۰/۰۰۱۴	۱/۰۷
ضرب تعیین		۰/۶۴۱۵	ضرب تعیین تعدیل شده		۰/۵۹۸۸	
آماره F		۱۵/۰۲	سطح معناداری آماره F		۰/۰۰۰۰	
آماره دورین واتسون		۱/۵۳				

نتایج جدول ۴ نشان می‌دهد که سطح معناداری آماره آزمون F کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد و نوع داده‌ها تابلویی است و همچنین سطح معناداری آماره آزمون هاسمن کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد و باید از روش اثرات ثابت استفاده شود. در بین متغیرهای مستقل، تعدیلگر و کنترلی (اجتناب مالیاتی، کیفیت گزارشگری مالی، اندازه شرکت، بازده کل دارایی‌ها، اهرم مالی و سن شرکت) هم خطی وجود ندارد چون مقدار آماره عامل تورم واریانس، پایین است. آماره ضریب تعیین تعدیل شده یا R^2 ، نشان می‌دهد که ۵۹٪ از تغییرات متغیر وابسته (سرمایه‌گذاری بیش از حد) توسط متغیر مستقل، تعدیلگر و کنترلی مدل تبیین می‌شود. سطح معناداری آماره آزمون F کمتر از ۰/۰۵ است که نشان‌دهنده معنادار بودن مدل است و در نهایت مقدار آماره دورین واتسون بین بازه ۱/۵ تا ۲/۵ قرار است که نشان می‌دهد در مدل رگرسیونی پژوهش بین جملات خطا خودهمبستگی وجود ندارد. سطح معناداری آماره آزمون t استیودنت تمامی متغیرهای مستقل و کنترلی کمتر از ۰/۰۵ است در نتیجه متغیر مستقل (اجتناب مالیاتی) و متغیرهای کنترلی (اندازه شرکت، بازده کل دارایی‌ها، اهرم مالی و سن شرکت) ارتباط معناداری با متغیر وابسته (سرمایه‌گذاری بیش از حد) دارند. سطح معناداری آماره آزمون t استیودنت متغیر تعدیلگر (اجتناب مالیاتی در کیفیت گزارشگری مالی) برابر با ۰/۰۸ است و در نتیجه می‌توان گفت چون این عدد به ۰/۰۵ است و از ۰/۱ کمتر است در نتیجه متغیر تعدیلگر (اجتناب مالیاتی در کیفیت گزارشگری مالی) با ۹۰٪ اطمینان ارتباط معناداری با متغیر وابسته (سرمایه‌گذاری بیش از حد) دارد و می‌توان گفت کیفیت گزارشگری مالی ارتباط بین اجتناب مالیاتی با سرمایه‌گذاری بیش از حد را تعدیل می‌کند.

۶. بحث و نتیجه‌گیری

نتایج پژوهش حاکی از آن است که اجتناب مالیاتی با سرمایه‌گذاری بیش از حد ارتباط معناداری دارد و این بدان معناست که با افزایش اجتناب مالیاتی در بین شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، میزان بیش سرمایه‌گذاری (سرمایه‌گذاری بیشتر از حد) افزایش پیدا می‌کند. نتیجه این فرضیه با نتایج پژوهش‌های لارنس و اگباجو (۲۰۲۴)، الفکی و همکاران (۲۰۲۴)، اجمال و همکاران (۲۰۲۴)، ماکونی و همکاران (۲۰۲۴)، ایمانزاده و فرجی کوهستان (۱۴۰۰) و مدنی و همکاران (۱۴۰۲) هم‌راستا می‌باشد. در راستای تحلیل این فرضیه می‌توان بیان کرد، مدیران ممکن است از عدم تقارن اطلاعاتی در بازار سرمایه استفاده کنند و سرمایه‌گذاری‌هایی را با هدف پرداخت مالیات بر درآمد کمتر به جای حداکثر

کردن ارزش شرکت توسعه دهند. بنابراین مدیران ممکن است برای پرداخت مالیات بر درآمد کمتر، هزینه‌های اضافی را که بر اساس الزامات مالیاتی نیز کسر می‌شود، در نظر بگیرند. با این حال، چنین رویه‌ای ممکن است منجر به ناکارآمدی سرمایه‌گذاری شود و سرمایه‌گذاری‌ها را به بالاتر از سطح بهینه خود برساند.

نتایج پژوهش حاکی از آن است که کیفیت گزارشگری مالی ارتباط بین اجتناب مالیاتی با سرمایه‌گذاری بیش از حد را تعدیل می‌کند و این بدان معناست که با افزایش کیفیت گزارشگری مالی در بین شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، ارتباط مستقیم اجتناب مالیاتی با بیش سرمایه‌گذاری (سرمایه‌گذاری بیشتر از حد) تقویت می‌شود. نتیجه این فرضیه با نتایج پژوهش ماکیونی و همکاران (۲۰۲۴) هم‌راستا می‌باشد. در راستای تحلیل این فرضیه می‌توان بیان کرد، کیفیت گزارشگری مالی فرآیند تصمیم‌گیری را بهبود می‌بخشد و انتظارات دقیق‌تری را هنگام ارزیابی برنامه‌های سرمایه‌گذاری ممکن می‌سازد. علاوه بر این، کیفیت گزارشگری مالی ممکن است عدم تقارن اطلاعاتی را که ممکن است مدیران را برای دستیابی به اهداف معین ترغیب کند (مسئله ریسک اخلاقی) را کاهش دهد، زیرا بازار فاقد اطلاعاتی است که منجر به تصمیمات کارآمدتر شود در نتیجه کیفیت گزارشگری مالی ارتباط بین اجتناب مالیاتی با سرمایه‌گذاری بیشتر از حد را تضعیف می‌کند.

با توجه به ارتباط مستقیم اجتناب مالیاتی با سرمایه‌گذاری بیش از حد، لذا به مدیران شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پیشنهاد می‌گردد در صورت استفاده از برنامه‌های اجتناب مالیاتی، دقت بیشتری داشته باشند تا با اجرای اجتناب مالیاتی دچار مشکلات حاصل شده از ناکارایی سرمایه‌گذاری اعم از بیش سرمایه‌گذاری نگردند.

با توجه به تأثیر کیفیت گزارشگری مالی بر ارتباط اجتناب مالیاتی با سرمایه‌گذاری بیش از حد، لذا به سرمایه‌گذارانی که قصد سرمایه‌گذاری در بورس اوراق بهادار تهران را دارند، پیشنهاد می‌گردد شرکت‌هایی را برای این منظور انتخاب کنند که کیفیت گزارشگری مالی بالاتری دارند زیرا کیفیت گزارشگری مالی عدم تقارن اطلاعاتی را کاهش می‌دهد و همچنین به نهادهای قانون‌گذار در بورس اوراق بهادار تهران پیشنهاد می‌شود تا در راستای ارتقای شفافیت، قوانینی را تصویب کنند که شرکت‌های بورس را به افشای رویه‌های مالیاتی ملزم نماید.

پیشنهاد می‌گردد تأثیر کیفیت گزارشگری مالی بر ارتباط بین اجتناب مالیاتی و سرمایه‌گذاری کمتر از حد مورد بررسی قرار گیرد.

پیشنهاد می‌گردد تأثیر کیفیت گزارشگری مالی بر ارتباط بین اجتناب مالیاتی و کارایی سرمایه‌گذاری مورد بررسی قرار گیرد.

پیشنهاد می‌گردد تأثیر کیفیت گزارشگری مالی بر ارتباط بین نرخ مؤثر مالیاتی و سرمایه‌گذاری بیش از حد مورد بررسی قرار گیرد.

پیشنهاد می‌گردد تأثیر کیفیت گزارشگری مالی بر ارتباط بین اجتناب مالیاتی و سرمایه‌گذاری بیش از حد در مراحل مختلف چرخه عمر شرکت مورد بررسی قرار گیرد.

پیشنهاد می‌گردد تأثیر کیفیت گزارشگری مالی بر ارتباط بین اجتناب مالیاتی و سرمایه‌گذاری بیش از حد به تفکیک در بین صنایع مختلف بورس اوراق بهادار تهران مورد بررسی قرار گیرد.

منابع و مأخذ

استوار، آرزو؛ شرفی، مهدی و عبدی طالب بیگی، هادی. (۱۴۰۲). رابطه بین کیفیت گزارشگری مالی و کارایی سرمایه‌گذاری در بورس اوراق بهادار تهران، اولین کنفرانس ملی توسعه پایدار در مدیریت، صنایع و حسابداری، ایران. ایمان‌زاده، پیمان و فرجی کوهستان، اسلام. (۱۴۰۰). تأثیر ابهام گزارشگری مالی بر ارتباط بین اجتناب مالیاتی و کارایی سرمایه‌گذاری شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، اولین کنفرانس بین‌المللی جهش علوم مدیریت، اقتصاد و حسابداری، ایران.

پرتو طولگیلانی، سونیا. (۱۴۰۳). بررسی اثر کیفیت گزارشگری مالی بر سرمایه‌گذاری بیش و کمتر از حد، دومین کنفرانس بین‌المللی پژوهش در اقتصاد، حسابداری و مدیریت، ایران.

حسینی، سیداحسان و جلالی، معصومه. (۱۴۰۰). بررسی نقش تعدیل‌گری کیفیت حسابرسی بر رابطه بین اجتناب مالیاتی و ناکارایی سرمایه‌گذاری، فصلنامه حسابداری، حسابرسی و تأمین مالی در محیط‌های اسلامی، شماره ۱، ۹۶-۱۲۲.

مدنی، محمد؛ امیری، فرهاد و لازمی، سعید. (۱۴۰۲). رابطه بین اجتناب مالیاتی و کارایی سرمایه‌گذاری در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، کنفرانس ملی چالش‌ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه، ایران.

Ajmal, T. K, Kumar, V. Balasubramanian. G., (2024). Tax-avoidance Effect on Investment Inefficiency: An Examination of Agency Theory. *Journal of Emerging Market Finance*. <https://doi.org/10.1177/09726527241271488>

Bassemir, M. and Novotny-Farkas, Z. (2018), IFRS adoption, reporting incentives and financial reporting quality in private firms, *Journal of Business Finance and Accounting*, Vol. 45 (7/8),: 759-796, doi: 10.1111/jbfa.12315.

Benkariem, R, Gaaya, S, and Lakhah, F., (2024). Tax avoidance, investor protection, and investment inefficiency: An international evidence. *Research in International Business and Finance*. Vol. 69.

Biddle, G.C., Hilary, G. and Verdi, R.S. (2009). How does financial reporting quality relate to investment efficiency? *Journal of Accounting and Economics*, Vol. 48 (2/3),: 112-131, doi: 10.1016/j.jacceco.2009.09.001.

Chen, F., Hope, O.K., Li, Q. and Wang, X. (2011). Financial reporting quality and investment efficiency of private firms in emerging markets, *The Accounting Review*, Vol. 86 (4),: 1255-1288, doi: 10.2308/accr-10040.

Edwards, Alexander, Casey Schwab, and Terry Shevlin. (2016). Financial constraints and cash tax savings. *The Accounting Review* 91: 859-81

Elfeky. M. I, Elbrashy. A, and Issa. A., (2024). The Effect of Tax Avoidance on Investment Efficiency: The Mediating Role of Cash Holding—Evidence from Egypt. <http://dx.doi.org/10.21203/rs.3.rs-4249149/v1>

García-Meca, Emma, María-Camino Ramón-Llorens, and Jennifer Martínez Ferrero. (2021). Are narcissistic CEOs more tax aggressive? The moderating role of internal audit committees. *Journal of Business Research* 129: 223-35.

Kovermann, J. and Wendt, M. (2019). Tax avoidance in family firms: evidence from large private firms, *Journal of Contemporary Accounting and Economics*, Vol. 15 (2),: 145-157

Lawrence. U, and Egbadju. E., (2024). Tax Avoidance and Investment Efficiency of Quoted Non-Financial Firms in Nigeria. *International Journal of Economics and Financial Management (IJEFM)*. Vol. 9 (2).

Macchioni, R., Fiondella, C. and Prisco, M. (2024). Tax avoidance, overinvestment, financial reporting quality. Evidence from Italian private firms. *Meditari Accountancy Research*, Vol. 32 (6), 2198-2220. <https://doi.org/10.1108/MEDAR-02-2024-2332>

Modigliani, F. and Miller, M.H. (1958). The cost of capital, corporation finance and the theory of investment. *The American Economic Review*, Vol. 48 (3), 261-297.

Rizqia, A, and Lastiati. A., (2021). Audit Quality and Tax Avoidance: The Role of Independent Commissioners and Audit Committee's Financial Expertise. *Journal of Accounting Auditing and Business*. Vol.4 (1), 14-31.

Rocca. M. L, Rocca. T. L, and Cariola. A., (2007). Overinvestment and underinvestment problems: determining factors, consequences and solutions. *Corporate Ownership & Control*. Vol. 5 (1),:79-95.

Tombisa, J., (2024). Quality of Financial Reporting. <https://asenaadvisors.com/blog/financial-reporting-quality/>

The Impact of Financial Reporting Quality on the Relationship between Tax Avoidance and Overinvestment

Shakiba Darbani ^{*1}
Hamid Haghighat ²

.....
Abstract

The aim of this study is to investigate the effect of financial reporting quality on the relationship between tax avoidance and overinvestment among companies listed on the Tehran Stock Exchange. In this study, overinvestment was considered as the dependent variable, tax avoidance as the independent variable, and financial reporting quality as the moderating variable. The research method is applied and the method of collecting archival data. The statistical sample includes 95 companies during the period 2014 to 2023 (the total number of observations is equal to 950 company-years). Hypotheses were tested using multivariate linear regression and by the Eviews software. The results of the study showed that tax avoidance has a significant relationship with overinvestment and financial reporting quality moderates the relationship between tax avoidance and overinvestment.

Keywords

Financial Reporting Quality, Tax Avoidance, Overinvestment.
.....